

zaaknummer 2014 W 1263

9 juli 2015

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum] te [plaats],
woonplaats onbekend,
hierna te noemen: klaagster,
juridisch adviseur: mr. drs. M. Jeltjes, advocaat te Amsterdam,

tegen:

wijlen **zuster [naam]**,
geboren op [datum] te [plaats] ([land]), overleden op [datum] te
[plaats],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens haar leven lid van de Orde Karmelitessen van het Goddelijk
Hart van Jezus.

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 9 oktober 2014.

Op 19 januari 2015 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van Zuster [naam] van de Orde Karmelitessen van het Goddelijk Hart van Jezus.

Op 19 mei 2015 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klaagster is verschenen met haar dochter, mevrouw [naam]. Zij heeft haar standpunt toegelicht. Zij werd bijgestaan door haar juridisch adviseur mr. drs. M. Jeltjes, advocaat te Amsterdam.

Namens de Orde zijn verschenen Zuster [naam] van de Orde Karmelitessen van het Goddelijk Hart van Jezus en priester [naam].

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. Nadat de moeder van klaagster in [jaartal] overleed, werd klaagster naar het [kindertehuis] in [plaats] gebracht. Aangeklaagde werkte in het kindertehuis en was moeilijk ter been.

Elke vrijdag moesten de kinderen, in aanwezigheid van aangeklaagde, in bad. Aangeklaagde zat dan op een kruk naast het bad, terwijl klaagster met een dweil om in bad zat. Klaagster moest deze dweil om zich heen slaan, omdat het niet zedelijk was om naakt te zijn. Vervolgens werd klaagster ruw door aangeklaagde gewassen met een washand. Om de vagina van klaagster te wassen, gebruikte aangeklaagde naast de washand ook een tandenborstel. Met

deze tandenborstel ging aangeklaagde in de vagina van klaagster wat erg veel pijn deed. Klaagster snapte hier niets van. Ondertussen had klaagster nog steeds de dweil om zich heen. Aangeklaagde zei niets tegen klaagster. Het enige wat zij deed was met de tandenborstel in de vagina van klaagster op-en-neer bewegen. In de herinnering van klaagster duurde dit wel vijf minuten. Ook herinnert klaagster zich dat aangeklaagde een rood hoofd kreeg. Aanvankelijk dacht klaagster dat dit door de inspanning van het 'wassen' kwam, maar nu denkt dat klaagster dat dit mogelijk met seksuele opwinding te maken had.

Het op deze manier 'wassen' van de vagina van klaagster gebeurde direct vanaf het begin van het verblijf van klaagster in het kindertehuis. Elke week, gedurende de drie tot vier jaar die klaagster in het kindertehuis verbleef, werd klaagster op deze manier 'gewassen'.

2.2. Alhoewel klaagster een liefdevol huwelijk heeft gehad, was seks een pijnlijke aangelegenheid. Uit dit huwelijk heeft klaagster een dochter gekregen. Meer kinderen wilde klaagster niet, omdat zij bang was dat zij geen goede moeder zou zijn.

Klaagster is angstig. Ze kan niet goed tegen harde geluiden, is claustrofobisch en schrikachtig. Daarnaast heeft zij last van nachtmerries. Ze wordt dan zwetend en opgejaagd wakker.

Sinds [jaartal] is klaagster in therapie bij een psychiater. Aan het misbruik door aangeklaagde wordt in de therapie aandacht besteed.

Ter zitting heeft klaagster een tekst voorgelezen met als strekking het jezelf een masker opzetten, om niet te laten zien hoe verdrietig je van binnen bent. Dit heeft betrekking op hoe klaagster haar leven geleid heeft.

2.3. Klaagster wenst erkenning te ontvangen voor hetgeen haar door aangeklaagde aan is gedaan. Ook wil zij met het indienen van haar klacht een bijdrage leveren aan het verder voorkomen van misbruik binnen de R.K.-Kerk.

Klaagster verzoekt de door haar geleden schade financieel te vergoeden.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. Zuster [naam] heeft stukken aangeleverd waaruit volgt dat aangeklaagde inderdaad iets aan haar been had en dat zij in het kindertehuis in [plaats] heeft gewerkt.

Zuster [naam] vindt hetgeen waarover klaagster klaagt zeer ernstig. Kindertehuizen waren er immers voor om kwetsbare kinderen een thuis te geven. De gebeurtenissen tijdens het wassen dienen echter wel in de tijd geplaatst te worden. Seksualiteit werd in die tijd ontkend. Het wassen met een dweil om ondersteunt dat. Zo heeft een medezuster aan Zuster [naam] verteld dat zij kinderen moest wassen met een "Badehose" aan. Toen zij dat een keer niet deed en een andere zuster dat zag, kreeg ze daarvoor op haar donder. Een zuster op leeftijd, die zuster [naam] kent, wil bij voorbeeld alleen gebaad worden als alle spiegels in de ruimte bedekt zijn, omdat zij zichzelf niet naakt wil zien. In de tijd waarin klaagster in het kindertehuis zat, was alles wat ook maar iets met seksualiteit te maken kon hebben vies en vuil. De gedachten die daarover bestonden waren vaak ziekelijk, aldus Zuster [naam]. De wijze waarop de vagina van klaagster 'gewassen' werd duidt erop dat aangeklaagde het 'vieze' wilde wegpoetsen. Dat aangeklaagde daarbij een rood hoofd kreeg, kan van de inspanning geweest zijn. Volgens

Zuster [naam] is dan ook geen sprake van seksueel misbruik, maar van seksueel geweld. Daarmee wil de zuster nadrukkelijk niet zeggen dat zij de handelingen goedkeurt.

Namens de Orde heeft de zuster haar excuses aangeboden aan klaagster.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Het seksueel misbruik in onderhavige zaak bestond er volgens klaagster uit dat aangeklaagde klaagsters vagina zeer ruw met een washand waste en dat zij op een gegeven moment een tandenborstel gebruikte, die zij in de vagina van klaagster stak en deze ongeveer vijf minuten op en neer bewoog om haar schoon te maken. Het was ontzettend pijnlijk en ze werd op deze wijze (bijna) wekelijks gepenetreerd gedurende drie tot vier jaar.

4.3. De Klachtencommissie dient allereerst de vraag te beantwoorden of deze handelingen zijn aan te merken als seksueel misbruik. Die vraag dient te worden gezien aan de hand van de sociaal-ethische norm in die tijd en de vraag hoe een objectieve buitenstaander tegen dergelijke handelingen aankijkt. Daarbij zijn derhalve niet doorslaggevend de subjectieve bedoelingen of gevoelens; noch van aangeklaagde, noch van klaagster. Dat betekent enerzijds dat het feit dat een klager bepaalde handelingen of gedragingen van aangeklaagde als seksueel misbruik heeft ervaren, niet doorslaggevend is; en anderzijds dat voor het aannemen van seksueel niet nodig is dat vast komt te staan dat de aangeklaagde de bedoeling had of zich realiseerde dat hij of zij seksueel misbruik pleegde.

Het wassen van de vagina door middel van het inbrengen van een tandenborstel en daarmee gedurende geruime tijd hardhandig op- en neergaande bewegingen maken waren naar het oordeel van de Klachtencommissie handelingen die gericht waren op het geslachtsorgaan en gebeurden op een wijze waarvoor vanuit een oogpunt van hygiëne en/of verzorging geen enkele noodzaak bestond en waarvoor derhalve ook geen rechtvaardigingsgrond bestond. Derhalve is de Klachtencommissie van oordeel dat deze handelingen gekwalificeerd moeten worden als seksueel misbruik in de zin van de Procedure, ook al gebeurde het in het kader van de wekelijkse wasbeurt.

Ten aanzien van het wassen van de vagina met een washand ligt dat naar het oordeel van de Klachtencommissie anders. Weliswaar zijn ook deze handelingen gericht op het geslachtsorgaan, maar hier is sprake van een manier van wassen van de vagina, die niet abnormaal is en vanuit een oogpunt van hygiëne en/of verzorging tijdens het wassen gebruikelijk en in casu derhalve gerechtvaardigd is. Het feit dat zulks naar de mening van klaagster (te) hardhandig gebeurde, maakt dat deze wijze van wassen mogelijk als onnodig hardhandig of zelfs als een vorm van mishandeling zou kunnen worden gezien, maar maakt het niet tot seksueel misbruik.

Nu de Klachtencommissie van oordeel is dat het wassen van de vagina, met het op deze wijze gebruik maken van een tandenborstel zoals door klaagster gesteld, moet worden aangemerkt

als seksueel misbruik, dient vervolgens de vraag te worden beantwoord of de gestelde feiten en omstandigheden voldoende aannemelijk zijn geworden.

4.4. Er zijn ongeveer 69 jaar verstreken sedert de feiten die klaagster aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klaagster schetst hebben plaatsgevonden. Op wekelijkse basis, gedurende drie à vier jaar, drong aangeklaagde de vagina van klaagster binnen met een tandenborstel.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klaagster haar verhaal heeft verteld. Daarnaast wordt haar verklaring ondersteund door de verklaring van [naam], waarin zij schrijft dat klaagster haar een jaar geleden heeft verteld dat zij na de Tweede Wereldoorlog in een kindertehuis is misbruikt, wat bestond in het schoonmaken van de vagina van klaagster met een tandenborstel. Ook heeft de Klachtencommissie acht geslagen op een schriftelijke verklaring van [naam] psychiater met betrekking tot de behandeling van klaagster bij de GGZ. Hierin staat dat bij klaagster PTSS is vastgesteld. Klaagster heeft onder andere seksueel misbruik meegemaakt in een kindertehuis, waarvoor zij een psychologische behandeling krijgt. Een EMDR-behandeling is geïndiceerd.

Een en ander in onderlinge samenhang gezien ondersteunt naar het oordeel van de Klachtencommissie voldoende de aannemelijkheid van het seksueel misbruik van klager door aangeklaagde.

4.5. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klaagster was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas 9 jaar oud. Aangeklaagde was voor haar iemand waarin zij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.6. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen haar geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klaagster is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.7. Over het verzoek van klaagster om financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klaagster zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Orde Karmelitessen van het Goddelijk Hart van Jezus de klacht gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 9 juli 2015 door mr. G.A.M. Stevens, voorzitter, drs. N.A.M. van Beelen en mr. F.J.M. Walstock, leden, bijgestaan door mr. L.P. Stapel, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klaagster en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klaagster verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies heeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.